

Allianz Research | 28 marca 2024 r.

Nie ma czegoś takiego jak darmowa broń...

Jak sfinansować wydatki obronne państw członkowskich UE zwiększone do poziomu 2% ich PKB? Trzy opcje: cięcia innych wydatków, finansowania długiem, podnoszenia podatków. Omawiamy koszt każdego z tych scenariuszy.

Ludovic Subran

Główny ekonomista

ludovic.subran@allianz.com

Michaela Grimm

Starszy ekonomista, demografia i
ochrona socjalna

michaela.grimm@allianz.com

Ano Kuhanathan

Kierownik działu badań korporacyjnych

ano.kuhanathan@allianz-trade.com

Maddalena Martini

Starszy ekonomista dla Włoch, Grecji i
krajów Beneluksu

maddalena.martini@allianz.com

Nikhil Sebastian

Ekonomista i analityk danych

nikhil.sebastian.ext@allianz-trade.com

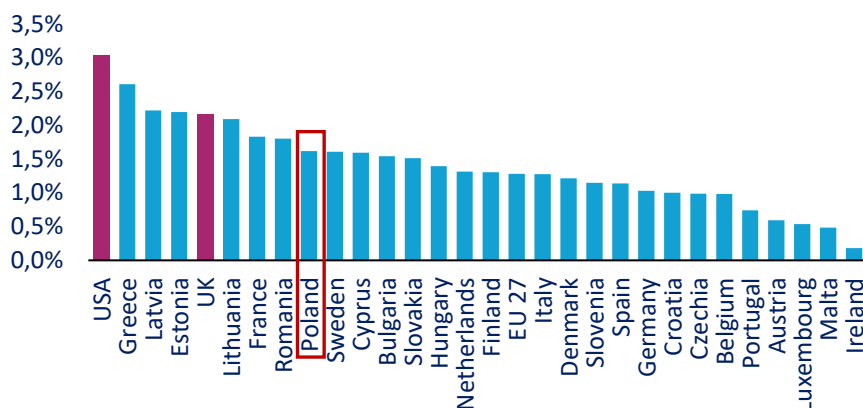
W skrócie

- Europejskie rządy zobowiązały się do zwiększenia wydatków na obronność, ale osiągnięcie poziomu 2% PKB do 2028 r. będzie wymagało 470 mld EUR dodatkowych wydatków (w tym 150 mld EUR w Niemczech, 55 mld EUR we Włoszech, 48 mld EUR w Hiszpanii i 17 mld EUR we Francji).
- Jak dotąd w obliczu starzenia się społeczeństw i ogromnych potrzeb związanych z zieloną transformacją rządy niechętnie określały, w jaki dokładnie sposób zwiększą wydatki na obronność. Aby spojrzeć na to z odpowiedniej perspektywy, wymagałoby to: (i) cięć wydatków o -8,6% w Hiszpanii, -7,7% w Niemczech, -6,5% we Włoszech i -4,8% we Francji; lub (ii) dodatkowego obciążenia odsetkami w wysokości około 12,1 mld EUR w 2028 r., jeśli opierałoby się wyłącznie na finansowaniu długu; lub (iii) jeśli postawiono by wyłącznie na zwiększenie dochodów podatkowych, na przykład stawek VAT, to wzrosłyby one o 0,6 punktu procentowego w całej UE.
- Połączenie tych trzech rozwiązań rozłożyłoby obciążenia finansowe między pokolenia i wewnątrz społeczeństwa, ale równy priorytet na jednoczesne posiadanie broni, masła i baterii i tak wiązać się będzie z wysoką ceną.

W obliczu agresywnej Rosji u granic, rządy UE zobowiązały się do zwiększenia wydatków na obronę, nie tylko w celu osiągnięcia celu NATO w wysokości 2% PKB. Z analizy Allianz Trade wynika, że od 1995 r. ogólne wydatki rządowe na obronę¹ w dzisiejszej UE 27 wzrosły ze 104 mld EUR do 204 mld EUR w 2022 roku. Nie nadązały one jednak za ogólnym wzrostem PKB i całkowitych wydatków: W 1995 r. wydatki na obronność odpowiadały 1,6% PKB w porównaniu do 1,3% PKB w 2022 r., wahając się od 0,2% PKB w Irlandii do ponad 2% w Grecji, na Łotwie, w Estonii i na Litwie (Polska 1,6% wg. COFOG).

¹ Źródło: Eurostat (2024): Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych według funkcji (COFOG) [gov_10a_exp]. Dane te odnoszą się do wydatków na obronność zgodnie z klasyfikacją funkcji rządu (COFOG), które różnią się od definicji wydatków wojskowych NATO. Podczas gdy zgodnie z klasyfikacją COFOG wydatki na programy emerytalne dla personelu wojskowego są rejestrowane jako wydatki na zabezpieczenie społeczne, są one uwzględniane jako część wydatków wojskowych na przykład w statystykach NATO. Co więcej, NATO oblicza wydatki i udziały w PKB w oparciu o ceny z 2015 roku, podczas gdy wydatki obronne podane w tabelach COFOG są wartościami nominalnymi. Istnieją również różnice w zakresie czasu, w którym wydatki są ujmowane. Zob. na przykład Statistisches Bundesamt (2022): Entwicklung der staatlichen Ausgaben für Verteidigung seit 1991, Pressemitteilung Nr. 104 vom 9. März 2022, Wiesbaden 2022 i Eurostat (2019): Podręcznik dotyczący źródeł i metod opracowywania statystyk COFOG, Luksemburg 2019.

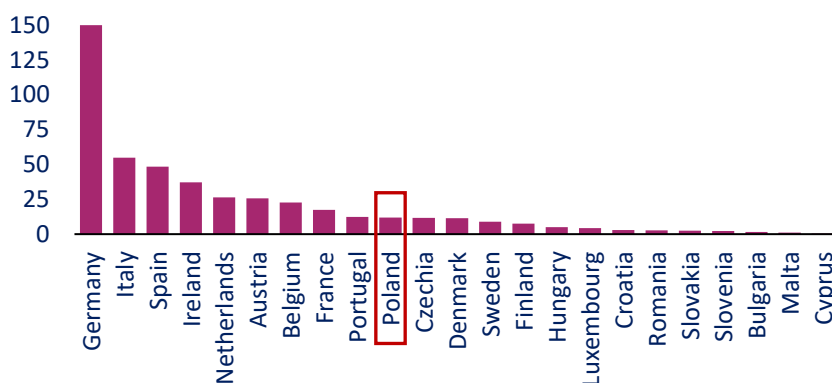
Wydatki na obronę w 2022, klasyfikacja COFOG (w % PKB)

Źródła: Eurostat, OECD

Jednak stopniowe zwiększanie udziału wydatków na obronność do 2% PKB we wszystkich państwach członkowskich UE do 2028 r. wymagałoby łącznie 470 mld EUR dodatkowych wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych w porównaniu ze scenariuszem zakładającym utrzymanie obecnych poziomów. Obejmowałyby to 150 mld EUR w Niemczech, 55 mld EUR we Włoszech, 48 mld EUR w Hiszpanii, 17 mld EUR we Francji i 11,9 mld EUR w Polsce. Osiągnięcie udziału 3% PKB wydawanego obecnie przez USA (a postulowanego także przez prezydenta Polski A. Dudę) wymagałoby dodatkowych wydatków na obronę w wysokości 1110 mld EUR (w skali UE) w ciągu najbliższych pięciu lat.

Dodatkowe wydatki na obronę, 2% (COFOG), 2024-2028 (skumulowane, w mld EUR)

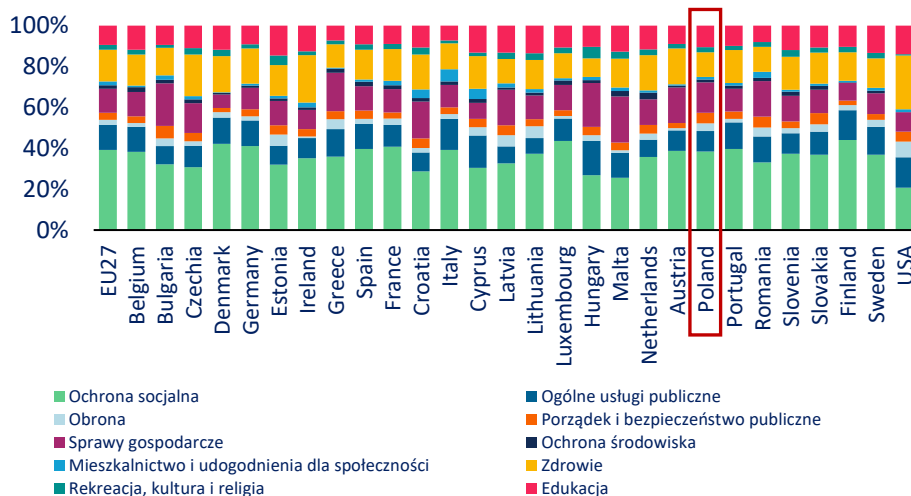

Źródła: Eurostat, Allianz Research

Pytanie brzmi, w jaki sposób te wzrosty wydatków zostaną sfinansowane? Ogólnie rzecz biorąc, z analiz Allianz Trade wynika, że istnieją trzy możliwości sfinansowania zwiększonych wydatków na obronę: cięcie wydatków na inne funkcje, finansowanie długiem lub zwiększenie podatków.

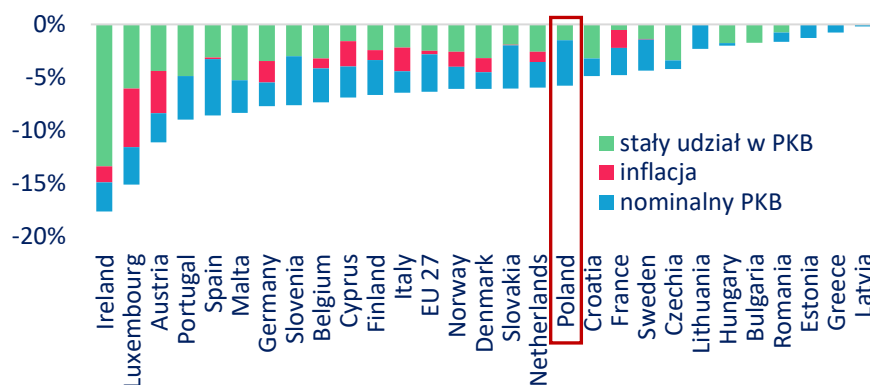
Utrzymanie ogólnego poziomu wydatków na stabilnym poziomie (przy scenariuszu zwiększenia wydatków na obronę do 2% PKB) wymagałoby cięcia wydatków publicznych o -8,6% w Hiszpanii, -7,7% w Niemczech, -6,5% we Włoszech i -4,8% we Francji. Największą pojedynczą pozycją wydatków w budżetach krajów UE są wydatki na ochronę socjalną. W 2022 r. stanowiły one 39% całkowitych wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych w UE-27 (w Polsce 38%), przy czym 54% wydatków na ochronę socjalną w UE stanowiły wydatki na świadczenia emerytalne; 15% całkowitych wydatków przeznaczono na zdrowie (w Polsce 12%), a po 12% na ogólne usługi publiczne i politykę gospodarczą (w Polsce odpowiednio na usługi publiczne 10% i na politykę gospodarczą 15%).

Podział wydatków w 2022 r. (w procentach)

Źródła: Eurostat, OECD

Cięcia wydatków niezwiązanych z obronnością i ochroną socjalną niezbędne do utrzymania stałego udziału wydatków ogółem w PKB, 2028 r. (w %)

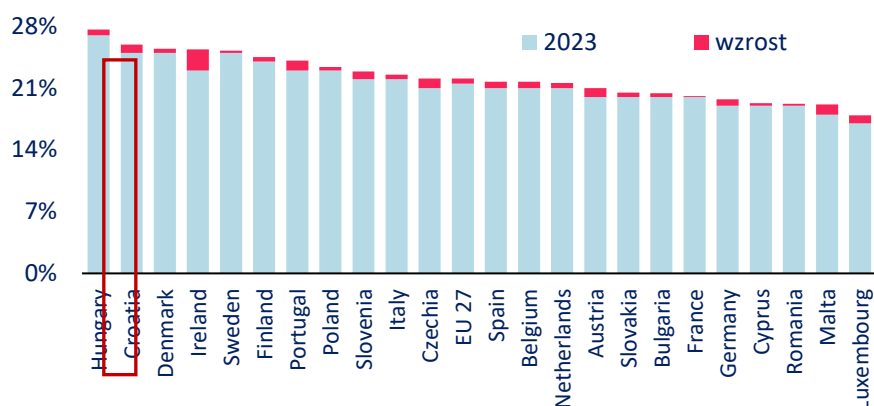
Źródła: Eurostat, Allianz Research

Poleganie na finansowaniu długiem skutkowałoby całkowitym dodatkowym obciążeniem odsetkowym w wysokości około 12,1 mld EUR w 2028 roku. Jest to mniej więcej równowartość kwoty wydanej na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu² w UE 27 w 2022 roku.

Inną opcją byłoby podniesienie podatków w celu pokrycia dodatkowych wydatków na obronność. Zakładając brak zmian w strukturze dochodów podatkowych, zgodnie z naszymi obliczeniami stawka VAT musiałaby wzrosnąć średnio o 0,6 punktu procentowego w UE-27 w 2028 r., od 0,1 punktu procentowego we Francji, 0,5 punktu procentowego we Włoszech i 0,7 punktu procentowego w Niemczech i Hiszpanii do 2,4 punktu procentowego w Irlandii (dla Polski wzrost o 0,4% z 23%).

² Według najnowszych dostępnych statystyk Eurostatu, całkowite wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu wyniosły 12,8 mld EUR w 2022 r. Zob. Eurostat (2024): Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych według funkcji (COFOG) [gov_10a_exp].

Stawki VAT (podwyżki) wymagane do pokrycia dodatkowych wydatków na obronność w 2028 r., 2% PKB (COFOG)

Źródła: Eurostat, Allianz Research.

Do tej pory większość rządów niechętnie określała rzeczywiste koszty zwiększenia wydatków na obronność lub jak dokładnie uda im się to zrobić w kontekście starzejących się społeczeństw i ogromnych potrzeb inwestycyjnych związanych z zieloną transformacją. Połączenie tych trzech opcji mogłoby rozłożyć ciężar finansowy między pokoleniami i wewnątrz społeczeństwa. Będzie to jednak wymagało przyznania, że posiadanie zarówno broni, jak i masła ma swoją wysoką cenę.

Kontakt z Allianz Trade

Grzegorz Błachnio
+48 601 056 830
grzegorz.blachnio@allianz-trade.com

Kontakt z multiAN PR

Artur Niewrzędowski
+ 48 509 433 874
artur.niewrzedowski@multian.pl

Oceny te, jak zawsze, podlegają poniższemu zastrzeżeniu.

STWIERDZENIA DOTYCZĄCE PRZYSZŁOŚCI

Stwierdzenia zawarte w niniejszym dokumencie mogą obejmować perspektywy, stwierdzenia dotyczące przyszłych oczekiwań i inne stwierdzenia dotyczące przyszłości, które opierają się na bieżących poglądach i założeniach kierownictwa i wiążą się ze znanym i nieznanym ryzykiem i niepewnością. Rzeczywiste wyniki, wydajność lub zdarzenia mogą się znacznie różnić od tych wyrażonych

lub sugerowanych w takich stwierdzeniach dotyczących przyszłości.

Takie odchylenia mogą wynikać m.in. z (i) zmian ogólnych warunków gospodarczych i sytuacji konkurencyjnej, w szczególności w zakresie podstawowej działalności Grupy Allianz i na podstawowych rynkach, (ii) wyników rynków finansowych (w szczególności zmienności rynku, płynności i zdarzeń kredytowych), (iii) częstotliwości i dotkliwości ubezpieczonych zdarzeń szkodowych, w tym katastrof naturalnych, oraz rozwoju kosztów szkód, (iv) poziomów i trendów śmiertelności i zachorowalności, (v

) poziomy uporczywości, (vi) w szczególności w działalności bankowej, zakres niewykonania zobowiązań kredytowych, (vii) poziomy stóp procentowych, (viii) kursy wymiany walut, w tym kurs wymiany EUR/USD, (ix) zmiany przepisów prawa i regulacji, w tym przepisów podatkowych, (x) wpływ przejęć, w tym związane z nimi kwestie integracji, oraz środki reorganizacyjne,

a także (xi) ogólne czynniki konkurencyjne, w każdym przypadku w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i/lub globalnej. Wystąpienie wielu z tych czynników może być bardziej prawdopodobne lub bardziej wyraźne w wyniku działań terrorystycznych i ich konsekwencji.

BRAK OBOWIĄZKU AKTUALIZACJI

Firma nie zobowiązuje się do aktualizowania jakichkolwiek informacji lub stwierdzeń dotyczących przyszłości zawartych w niniejszym dokumencie, z wyjątkiem wszelkich informacji, których ujawnienie jest wymagane przez prawo.

Allianz Trade to znak towarowy używany do oznaczania szeregu usług świadczonych przez Euler Hermes.